

Bijlage I: Achtergrondinformatie over de geselecteerde kranten

De Standaard¹

De geschiedenis van het dagblad *De Standaard* staat onlosmakelijk in verband met de Vlaamse Beweging. De laatstgenoemde verdedigde de belangen van het Nederlandssprekende deel van de bevolking binnen een België, dat gedomineerd werd door een Franstalige burgerij. In mei 1914 richtten Alfons Van de Perre, Arnold Hendrix en Frans Van Cauwelaert in Antwerpen het dagblad *De Standaard* op. De startdatum van de krant werd vastgesteld op 14 november 1914, maar de eerste wereldoorlog gooide roet in het eten. Het eerste nummer van *De Standaard* rolde uiteindelijk op 4 december 1918 van de persen. Het telde twee bladzijden en kostte tien centimes. De administratie, redactie en technische diensten zaten over verschillende locaties verspreid. Eigen gebouwen of een eigen infrastructuur waren toen nog niet voorhanden. Aan deze situatie kwam een eind wanneer de krant haar redactiekantoren vestigde aan de Brusselse Jacqueminaan. Van de Perre nam de financiële leiding op zich, terwijl Van Cauwelaert de redactionele lijn uitstippelde. Nadat de laatstgenoemde burgemeester van Antwerpen was geworden, volgde in 1922 de benoeming van Marcel Cordemans tot eerste hoofdredacteur. Algauw verwierf *De Standaard* vrij snel een invloedrijke positie in het Belgische perslandschap. De oprichter Alfons Van de Perre overleed in 1925.

In de volgende jaren verwierf de Antwerpse zakenman, politicus Gustaaf Sap vrijwel de volledige controle over de krant. De nieuwe eigenaar nam een harder Vlaams standpunt in dan Van Cauwelaert. Sap schoof, de door Van Cauwelaert gesteunde hoofdredacteur, Cordemans opzij en verving hem door de flamingant Jan Boon. In november 1929 realiseerde Sap zijn plan om een volksdagblad te starten: *Het Nieuwsblad*. In de jaren dertig werd hij verschillende keren tot minister benoemd en *De Standaard* was dan voornamelijk zijn spreekbuis. Sap bepleitte de samenwerking tussen de radicale en gematigde Vlaamsgezinden en een "concentratie" van Vlaamse krachten over de partijgrenzen heen. Het bracht hem herhaaldelijk in conflict met de Katholieke Partij die in die jaren onafgebroken in de regering zat. De partij pakte zelfs uit met een anti-Standaardkrant, *De Courant*. Deze werd gesteund door de machtige aartsbisschop van Mechelen, Kardinaal Jozef Ernest Van Roey, de toenmalige premier Paul Van Zeeland en enkele katholieke industriëlen waaronder Léon Bekaert en Tony Herbert. De overname van het zeer populaire blad *Sportwereld* in 1939 verzegelde de opgang van *De Standaard*.

Bij het binnenvallen van de Duitse troepen vielen de persen van *De Standaard* stil, maar niet voor lang. Na enkele maanden besloot de familie van Gustaf Sap, die in maart 1940 was overleden, opnieuw een krant uit te geven onder de naam *Het Algemeen Nieuws*. De positie van informatiekrant kon onder de Duitse censuur onmogelijk gehandhaafd blijven. *Het Algemeen Nieuws* schakelde zich in de Nieuwe Orde en sprak zich uit voor het corporatisme en een brede Vlaamse samenwerking. Naarmate de oorlog vorderde, werd het blad steeds kleurlozer. In maart 1944 stelden de Duitsers een "Verwalter" aan om meer greep op de krant te krijgen.

¹ DE BENS, E., De pers in België. 1997, pp. 257-278; LUYCKX, T., VAN EENOO, R., "Pers", in: Encyclopedie van de Vlaamse Beweging, 1998, pp. 2428-2459; URL: <http://www.standaard.be/Info/Krant/>

Na de oorlog moesten verschillende redacteuren waaronder Alfons Martens zich voor de rechtbank verantwoorden. Op initiatief van de Vlaamse industriëlen en de vroegere stichters van *De Courant*, werd een nieuwe krant opgericht, *De Nieuwe Standaard*, met als uitgeverij NV De Gids. De nieuwe eigenaars huurden de gebouwen en de titels van de familie Sap om hun krant uit te geven. Daarnaast werd er ook overleg gepleegd met de vroegere eigenaars. Eind 1946 kon de familie Sap de gerechtelijke beslaglegging afkopen waardoor zij opnieuw zelf hun publicaties op de markt konden brengen. Ondertussen kreeg de krant felle kritiek van Vlaams nationalistische zijde. De reden was de lauwe manier waarop over de naoorlogse repressie werd bericht. Ook de manier waarop de krant de executie van de 69-jarige August Borms goedpraatte, veroorzaakte een storm van verontwaardiging. Borms stond bekend als een reactionair en een verdediger van de nieuwe orde, maar hij had niet actief gecollaboreerd. Albert De Smaele, schoonzoon van Gustaaf Sap, wierp zich op als spreekbuis van de ontevredenen. Bekaert en Herbert trokken in 1947 hun aandeel uit de krant terug. De 27 jarige De Smaele nam de leiding over. Voortaan zou de krant weer *De Standaard* heten en een klassieke Vlaams katholieke koers varen.

Albert De Smaele richtte in 1947 NV *De Standaard* op. De vennootschap omvatte de kwaliteitskrant *De Standaard*, het volkse dagblad *Het Nieuwsblad* en het in 1976 opgedoekte weekblad *Ons Volk*. Op politiek vlak leunde de krant weer aan bij de vooroorlogse traditie. Ze verdedigde de Vlaamse taaleisen op gebied van taalgrens, streekeconomie, toepassing van de taalwetten in administratie en leger en richtte zich vooral op de katholieke regeringspartij CVP. De krant werd één van de belangrijkste motoren in de strijd om de vernederlandsing van de Katholieke Universiteit Leuven. Tot 1960 gaf uitgever Albert De Smaele zelf leiding aan de redactie. Daarna ging hij zich uitsluitend concentreren op de commerciële kant van de onderneming. Twee journalisten bepaalden voortaan de redactionele lijn. E. Troch, pseudoniem van Luc Vandeweghe, en Manu Ruys. De snelle expansie van de onderneming van De Smaele maakte haar zeer kwetsbaar. De goede cijfers, die behaald werden, verleidden de bedrijfsleider in het begin van de jaren zeventig tot een zeer ambitieus investeringsprogramma. Enkele leden van de raad van bestuur, waaronder André Vlerick, minister van Financiën én zwager van De Smaele, stonden huiverig tegenover het plan wegens de grote risico's. De Smaele zette echter door, maar het werd een ramp. De oliecrisis van 1973 deed de advertentiemarkt onverwacht instorten. De verliezen stapelden zich op en de leningen konden niet worden afbetaald. Op dinsdag 22 juni 1976 sprak de rechtbank het faillissement uit over NV De Standaard.

Na het bankroet van de vennootschap volgde een korte dramatische periode met onderhandelingen, manifestaties en een bedrijfsbezetting. Zeven dagen na het faillissement kocht de Vlaamse Uitgeversmaatschappij (VUM) het failliete bedrijf. De Antwerpse reder André Leysen werd hoofd van het directiecomité. Robert Vandeputte, een oud-gouverneur van de Nationale Bank van België, aanvaardde het voorzitterschap van de raad van bestuur. In die raad zetelden ook André Vlerick en een vertegenwoordiger van de journalisten. *De Standaard* had één van de zwaarste crisissen uit haar bestaan overleefd. Tegen 1980 waren alle schulden afbetaald en maakte de onderneming weer winst.

De Standaard verkoopt gemiddeld 82.741 kranten per dag (gemiddeld jaarcijfer gepubliceerd in mei 2000). Sinds 1997 verschijnt *De Standaard* bovendien online. Wereldwijd hebben dertigduizend lezers zich al laten registreren. Vijftienduizend geïnteresseerden ontvangen de krant dagelijks per e-mail. De site

wordt elke dag door ruim zesduizend mensen geraadpleegd. Peter Vandermeersch, voorheen correspondent in Frankrijk werd door de raad van bestuur benoemd tot algemeen hoofdredacteur.

Vooruit²

Vooraleer het dagblad *Vooruit* verscheen, bestonden er al vele kleine socialistische bladen. Lang was *De Werker* (1868, Antwerpen) het enige socialistische weekblad in Vlaanderen. Op het einde van de 19^e eeuw verschenen ook in Gent een aantal socialistische weekbladen, zoals *De Voorbode* en *De Volkswil* (later *De Toekomst*). Gent was door een bloeiende textielindustrie en een grote arbeidersbevolking een centrum voor de ontwikkeling van de socialistische beweging. Hier en in deze omstandigheden werd *Vooruit* uitgegeven.

Vooruit verscheen voor het eerst op 31 augustus 1884 naar aanleiding van de verkiezingen voor de Werkrechtscameras, het enige lichaam waarvoor arbeiders stemrecht hadden. Aanvankelijk verscheen *Vooruit* maar voor drie maanden, maar al gauw werden de socialisten, met Edward Anseele op kop, het eens dat een permanent dagblad noodzakelijk zou zijn om het socialistische gedachtegoed in stand te houden en te verspreiden. Zo besloten ze in de partijvergadering van 3 november 1884, dat het dagblad moest blijven.

In 1885 werd de BWP, de Belgische Werklieden Partij, opgericht en *Vooruit* trad op als officiële woordvoerder van de Vlaamse vleugel. Hoofdredacteur was E. Anseele; redactieleden waren F. Hardijns en E. Stautemans. Deze beperkte redactie bouwde *Vooruit* uit tot een belangrijke politiek wapen. Toen Anseeles politieke loopbaan teveel tijd opsloopte, nam Hardijns de functie van hoofdredacteur over. In 1897 werd een eigen coöperatie "De Volksdrukkerij" opgericht, belast met de uitgave van het dagblad. Deze maatschappij werd in 1908 omgevormd tot CV Het Licht. Vanaf dan had *Vooruit* een eigen volwaardige drukkerij, die ook andere publicaties verzorgde. *Vooruit* kende een groot succes en kon terecht plaats nemen naast haar Gentse concurrenten *Het Volk* (1891) en *De Gentenaar*. In 1914 kreeg *Vooruit* in Antwerpen een socialistisch zusterblad *Volksgazet* bij.

Tijdens de eerste wereldoorlog bleef *Vooruit*, net als alle andere Gentse dagbladen verschijnen. Dit gebeurde onder Duitse censuur en in een dunnere oplage wegens papierschaarste. Vanaf 11 november 1918 verscheen de krant opnieuw, nu wel definitief, maar met enkele inhoudelijke aanpassingen.

De oplage hield goed stand tijdens het interbellum. Eén van de grote oorzaken hiervan was de belangrijke technische wijzigingen die in het begin van de jaren '30 op Het Licht werden aangebracht. In vergelijking met de andere Gentse bladen *Het Volk* en *De Gentenaar* deed *Vooruit* het stukken beter.

Tijdens de tweede wereldoorlog werden de persen van *Vooruit* gestolen zodat de rechtmatige eigenaars pas na de bezetting op 6 maart 1944 opnieuw met een "rode" *Vooruit* konden starten.

In de directe naoorlogse periode, beslissende jaren voor het verwerven van een goede marktpositie, deed *Vooruit* het bijzonder slecht. Bovendien werden er weinig plannen gemaakt voor de expansie van het dagblad. In 1945 werd de directe band tussen lidmaatschap van de BWP en een abonnement op *Vooruit* opgeheven. Het gevolg hiervan was dat de krant een groot deel van haar cliënteel in Antwerpen

² DE BENS, E., op.cit., pp. 348-351; CONINX, W., Recente evolutie van de socialistische dagbladpers. 1980, pp. 40-55.

verloor. Deze abonnees schakelden automatisch over op *Volksgazet*, die een groter succes kende wegens haar tabloidformaat en haar Engelse journalistieke aanpak.

Wanneer August De Block de directie van Het Licht op zich nam, kwam er een herleving in het bedrijf. Hij richtte een handelsdrukkerij op die het hele bedrijf financieel in evenwicht hield. In 1956 steeg de oplage opnieuw tot 55.000 exemplaren. De daling zette zich in vanaf de jaren '60. Voor het eerst ondervond het blad chronische financiële problemen als gevolg van de dalende verkoop en de stijgende kosten. Het stijgend deficit kon niet meer worden uitgewist door de winsten van de handelsdrukkerij. De verliezen bleven zich opstapelen ondanks de blijvende steun van de socialistische beweging (partij, vakbonden en verzekeringen) en de verjonging van de redactie.

Toen in 1974 de economische crisis toesloeg gingen de socialistische dagbladen nogmaals aankloppen bij de Socialistische Gemeenschappelijke Actie (SGA) voor verhoogde financiële steun. Ondertussen deed *Vooruit* ook een beroep op haar lezers om de perslening te sponsoren. In de hoop op sanering ondernam de redactie in september 1974 een poging om het imago van de krant aantrekkelijker te maken voor de lezers en adverteerders. Men hoopte op verbetering door minder partijgebonden standpunten in te nemen; meer aandacht te schenken aan regionaal en human-interest-nieuws; en de lay-out te verbeteren (vb. minder artikels op 1 blz. en de onderwerpen meer uitdiepen). Het symbool van de BWP "de roos in de vuist" verving de ondertitel "Orgaan van de Belgische Socialistische Partij". Maar alle pogingen waren tevergeefs. De krant slaagde er niet in haar rode cijfers weg te werken.

In 1978 ging de Antwerpse *Volksgazet* over kop en *Vooruit* werd geïncorporeerd in een totaal nieuw dagblad dat *De Morgen* zou heten en vanaf 1 december 1978 verscheen.

Het Laatste Nieuws³

Het Laatste Nieuws verscheen voor het eerst op 7 juni 1888. Het werd opgericht door Jules Hoste, die in 1869 het Vlaamse weekblad *De Zweep* voor zijn rekening nam. De krant kende succes en behoorde al gauw tot de drie best verkochte goedkope kranten. Van in het begin stond ze dicht bij het volk en nam ze een Vlaams, liberaal en vrijzinnig standpunt in.

Tijdens de eerste wereldoorlog werd de publicatie van *Het Laatste Nieuws* stopgezet tot 18 november 1918. Vader Julius Hoste werd directeur en zijn zoon Julius Jr. kreeg de functie van hoofdredacteur. Hoste Junior was een belangrijke figuur in de liberale partij. Van 1936 tot 1938 was hij minister van Onderwijs en tijdens de tweede wereldoorlog nam hij de functie van onderstaatssecretaris waar, toen de regering in ballingschap verkeerde in Londen.

Tijdens de tweede wereldoorlog verscheen *Het Laatste Nieuws* als een zogenaamd "gestolen dagblad". Zonder veel moeite werd de publicatie opnieuw hervat op 9 september 1944. De gewezen minister Julius Hoste bleef aan het hoofd van het bedrijf tot aan zijn dood in 1954. Daarna werd de onderneming omgevormd tot een naamloze vennootschap met de familie Hoste als belangrijkste aandeelhouder. Om de Vlaamsgezinde, humanistische en liberale houding van het blad veilig te stellen, werd in mei 1955 de "Stichting Het Laatste Nieuws" opgericht.

³ DE BENS, E., op.cit., pp. 335-339; LUYCKX, T., VAN EENOO, R., "Pers", in: loc.cit.

In 1957 verwierf de NV een meerderheidsaandeel in de Antwerpse liberale krant *De Nieuwe Gazet*. In 1973 werd *De Nieuwe Gazet* eigendom van de NV Uitgeverij Hoste.

In 1975 sloot de groep een samenwerkingsakkoord met de Vlaamse mediagroep Van Thillo en met de toenmalige uitgever Brébart van de liberale Franstalige krant *La Dernière Heure*. Oorspronkelijk kreeg Van Thillo 14,5% van de aandelen. Geleidelijk slaagde deze groep erin meer vat te krijgen op het bedrijf. In 1990 namen ze alle aandelen over, behalve die van de “Stichting Het Laatste Nieuws”. De vennootschap Hoste werd omgevormd tot de Persgroep, met Van Thillo als enige eigenaar. Een opmerking hierbij is dat de Persgroep sinds 1989 ook eigenaar werd van *De Morgen*.

De kranten van de Persgroep werden bewust in de richting van de boulevardpers geduwd. Deze keuze had een grote invloed op de andere populaire dagbladen, wanneer de concurrentie van de elektronische media zwaarder werd. De formule is duidelijk succesvol want de oplage van *Het Laatste Nieuws* stijgt nog steeds⁴.

⁴ Cijfers zijn beschikbaar op de website. URL: http://www.hln.be/frames/setting_persgroep.html

Bijlage II: Lijst met de Belgische regeringen (1954-1961)⁵

Regering-A. Van Acker (IV) 22 april 1954 – 2 juni 1958 Soc.-Lib.	Landb. _____ A. de Vleeschauwer (CVP) Op. Werk. _____ P. Meyers (CVP)
E.M. _____ A. Van Acker (S) Buit. Z. _____ P.-H. Spaak (S) Vanaf 11.05.'57_ V. Larock (S) Buit. H. _____ V. Larock Vanaf 11.05.'57_ H. Fayat (S) Bin. Z. _____ P. Vermeylen (S) Op. Ond. _____ L. Collard (S) Just. _____ A. Lilar (L) Fin. _____ H. Liebaert (L) Landb. _____ R. Lefèbvre (L) Op. Werk. + Wederopb. _ A. van Glabbeke (L) Vanaf 13.01.'55_ O. Vanaudenhove (L)	Arb., Soc. Voorz. L. Servais (CVP) Ec. Z. _____ R. Scheyven (CVP) Midd. _____ P. Vanden Boeynants (CVP) Verkeersw. _____ P.W. Segers (CVP) Landsv. _____ A. Gilson (CVP) Kol. _____ Pétilion (Techn.) Sinds 5.06.'58 Volksg.-Gezin _ R. Houben (CVP)
Regering-G. Eyskens (II) 23 juni 1958 – 6 november 1958 homogeen CVP	Regering-G. Eyskens (III) 6 november 1958- 27 maart 1961 CVP-Lib.
E.M. _____ G. Eyskens (CVP) (CVP) Buit. Z. _____ P. Wigny (CVP) Buit. H. _____ A. Dequae (CVP) Bin. Z. _____ Ch. Héger (CVP) Op. Ond. _____ M. van Hemelrijck (CVP) Just. _____ P. Harmel (CVP) Fin. _____ J. van Houtte (CVP)	E.M. _____ G. Eyskens (CVP) Vice-E.M. _____ A. Lilar (L) Buit. Z. _____ P. Wigny (CVP) Buit. H. _____ J. van Offelen (L) Bin. Z. _____ R. Lefèbvre (L) Op. Ond. _____ Ch. Moureaux (L) Just. _____ L. Merchiers (L) Fin. _____ J. van Houtte (CVP) Landb. _____ A. de Vleeschauwer (CVP) tot 18.11.'60 Vanaf 21.11.'60_ C. Héger (CVP) Op. Werk. + Wederopb. _____ O. Vanaudenhove (L) Arb. _____ O. Behogne (CVP) Soc. Voorz. _____ L. Servais (CVP) Ec. Z. _____ J. vander Schueren (L, extraparlamentair) Ec. Coörd. _____ A. Dequae (CVP) Midd. _____ P. Vanden Boeynants (CVP) Tewerkst. + Arb. _ Y. Urbain (Techn.) Verkeer _____ P.W. Segers (CVP) Landsv. _____ A. Gilson (CVP) Congo en

⁵ LUYKX, T., Politieke geschiedenis van België. Deel II: van 1944-1977. 1978, pp. 710-714.

Rwanda-Urundi _ M. _____ van
Hemelrijck, vervangen op 3.09.'59
door A. De Schryver.

Vanaf 17.11.'59 bijgestaan door minister R.
Scheyven en vanaf 16.05.'60 door W.
Ganshof van der Meersch (in Afrika).
Volksg.-Gezin ___ P. Meyers (CVP)
Cultuur _____ P. Harmel (CVP)

Na de wijziging van 2 september
E.M. _____ G. _____ Eyskens
(CVP)
Vice-E.M. + Bin. Z. _ R. Lefèbvre (L)
Buit. Z. _____ P. Wigny (CVP)
Buit. H. _____ J. van Offelen (L)

Op. Ond. _____ Ch. Moureaux (L)
Verkeer _____ P.W. Segers (CVP)
Landsv. _____ A. Gilson (CVP)
Afr. Z. _____ H. _____ d'Aspremont
Lynden (CVP)
Volksg.-Gezin ___ P. Meyers (CVP)
Op. Ambt _____ P. Harmel (CVP)
Coördinatie Institutionele
Hervormingen ___ R. Vreven (L.)
Ministers-Onderstaatssecretarissen
Begroting _____ W. De Clercq (L)
P.T.T. _____ A. De Gryse (CVP)
Cult. Z. _____ R. van Elslande
(CVP)
Energie _____ Delooze (L)

Bijlage III: Lijst met de ministers van Koloniën⁶

Renkin J.	1908-1918
Franck L.	1918-1924
Carton de Tournai H.	1924-1926
Houtart M.	1926-1927
Jaspar H.	1927-1929
Tschoffen P.	1929-1930
Jaspar H.	1930-1931
Charles P.	1931
Crokaert P.	1931-1932
Tschoffen P.	1932-1934
Charles P.	1934-1935
Rubbens E.	1935-1938
De Vleeschauwer A.	1938-1939
Heenen G.	1939
De Vleeschauwer A.	1939-1945
De Bruyne E.	1945
Godding R.	1945-1946
Craeybeckx L.	1946
Godding R.	1946-1947
Wigny P.	1947-1950
Dequae A.	1950-1954
Buisseret A.	1954-1958
Petillon L.	1958
Van Hemelrijk M.	1958-1959
De Schrijver A.	
Scheyven R.	1959-1960
Ganshof Van Der Meersch W.	

⁶ RUYS, M.G., Vijfentwintig jaar Kongo-Zaire. 1985, p. 85.

Bijlage IV: Lijst met de gouverneurs-generaal van Belgisch Congo⁷

Wahis Felix	1908-1912
Fuchs Henry	1912-1916
Henry Eugène	1916-1921
Lippens Maurice	1921-1923
Ruttens Martin	1923-1927
Tilkens Auguste	1927-1934
Ryckmans Pierre	1934-1946
Jungers Eugène	1946-1952
Petillon Léon	1952-1958
Cornelis Hendrik	1958-1960

⁷ Id., loc.cit.

Bijlage V: De Congolese politieke partijen⁸

1. Abako

De Abako, "Association des Bakongo pour l'unification, la conservation et l'expansion de la langue Kikongo", werd in 1950 door Nzeza-Landu gesticht en was aanvankelijk een culturele vereniging. Ze ijverde voor de eenheid en de verspreiding en verdediging van de Kikongo-taal. De etnische vereniging streefde de herleving van de cultuur van het Bakongo-volk na

In augustus 1956 zette de Abako haar eerste stappen in de politiek door de publicatie van "Contre-Manifeste", de tegenhanger van "Manifeste" van *Conscience Africaine*. Eerst gedroeg de partij zich gematigd, maar vanaf 1958 ging ze zich steeds radicaler opstellen. De onafhankelijkheid werd geëist.

De "Association des Bakongo" werd op 11 januari 1959 ontbonden bij besluit van de Eerste Burgemeester van Leopoldstad. Ze werd opnieuw opgericht op 26 juni 1959 onder de naam "Alliance des Bakongo". In 1960 bestonden er talrijke afdelingen in Leopoldstad en in de districten van de Watervallen. Daarnaast waren er afdelingen in Bukavu, Stanleystad en Coquilhatstad.

Leden: Kasavubu Joseph (voorzitter), Kanza Daniël (ondervoorzitter), Kingotolo Antoine, Nzeza Simon, Nzeza-Landu Edmond, Dinga Dominique, Yumbu Joseph, Kisolokele Charles, Nkayi Pascal.

Programma:

- Onmiddellijke onafhankelijkheid
- Federalisme

2. Abazi

De "Alliance des Bayanzi" was een politieke vereniging (1959) waarin alle Bayanzi waren opgenomen, om het even welk dialect zij spraken en uit welk gewest zij kwamen.

Leden: Maymaba Arthur (algemeen voorzitter), Midu Gaston (eerste ondervoorzitter), Nima Fernand (tweede ondervoorzitter), Lubaya Laurent, Mbweny Stanislas, Mido Daniel.

Programma: onder de leuze "Vrijheid Gelijkheid", werden de verschillende Bayanzi-stammen gegroepeerd in een sterke politieke vereniging met als doel hun politieke, sociale en economische belangen langs ordelijke en wettelijke weg te verdedigen.

3. ARP

De "Alliance Progressiste Paysanne" werd opgericht onder impuls van de kolonisten in de gewesten Kabare en Kalehe, in de provincie Kivu, in het begin van 1959. Op

⁸ VERHAEGEN, B., « Histoire de l'Abako », in : Recueil d'études « Congo 1955-1960 », 1992, pp. 557-586 ; GANSHOF VAN DER MEERSCH, W.J., Congo mei-juni 1960: verslag van de minister belast met de algemene zaken in Afrika, 1960, pp. 35-75; Schalbroeck, I., SCHALBROECK, I., Belgisch Kongo. De dekolonisatie van een kolonie, 1986, pp. 56-62.

een vergadering van 5 juli 1959 liet ze haar naam veranderen in “Alliance Rurale Progressiste”. De vereniging maakte deel uit van de PNP.

Leden: Er werd geen centraal comité gevormd. In de verschillende gewesten van de Kivuprovincie werden afdelingen opgericht.

Programma: De ARP beoogde de vereniging van de Congolezen die buiten de grote centra leefden. De bijzonderste punten van het programma waren:

- Verbetering van de levensvoorwaarden op het platteland.
- Vermenigvuldiging van de scholen, ziekenhuizen, enz., en de technische hulp aan de landbouw.
- Eerbiediging van de gewonterechtelijke instellingen.
- De Belgisch-Congolese unie.

4. Kartel Balubakat-Fedeka-Atcar

Het Kartel bestond uit drie verenigingen van volksstammen:

- Association générale des Baluba du Katanga (Balubakat);
- Fédération des associations tribales de la province du Kasai (Fedeka);
- Association des Tshokwe du Congo belge – Angola – Rhodésie (Atcar).

Het Kartel ontstond bij de verkiezingen van 1959 uit verzet tegen de politiek van de Conakat, die gericht was op een federalisme met separatistische strekking en die zich racistisch gedroeg tegenover Congolezen die niet uit Katanga afkomstig waren. De Balubakat maakte zich los van de Conakat en werd de spil van het Kartel. Balubakat berustte op de Lumumba-volksgroep van Katanga.

Leden: Sendwe Jason (Balubakat), Kalonji Isaac (Fedeka), Muhunga Ambroise (Atcar).

Programma: Het kartel ijverde voornamelijk voor de oprichting van een sterke federale staat van autonome provincies. In werkelijkheid was hun gewenste federalisme niets anders dan een ver doorgedreven decentralisatie.

5. Cerea

Op 23 augustus werd in Bukavu het “Centre de regroupement africain” opgericht. Aanvankelijk was deze formatie een culturele vereniging. Pas in augustus 1959 werd ze een politieke partij. Haar programma was gebaseerd op de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Het Cerea beoogde twee doelstellingen:

- het tot stand brengen van een democratische vereniging van de bevolking van Kivu met eerbiediging van ieders filosofische en godsdienstige opvattingen;
- het uitbouwen van een belangrijke progressieve beweging die alle Congolezen zou verenigen.

In de loop van 1959-1960 leunde de partij steeds nauwer aan bij de MNC-Lumumba.

Leden: Kashamura Anicet (secretaris van Voorlichting), Weregemere Jean-Chrysostome (secretaris van Landbouwzaken) Bisukiro Marcel (secretaris-generaal), Lokomba Michel (adjunct-secretaris-generaal), enz.

Programma: het Cerea was voorstander van een Congolese eenheidstaat. Aanvankelijk streefde het Cerea een uitsluitend opvoedend doel na, maar in 1959 pakt de partij uit met een meer gedurfd programma: instelling van een Congolese regering, verkrijgen van de onmiddellijke onafhankelijkheid, Afrikanisering van de kaders op elke trap.

6. Coaka

De “Coalition Kasaienne” was een liga die in november 1959 werd opgericht door onderhorigen van verschillende etnische groepen in de provincie Kasai.

Leden: Kamanga Grégoire (algemeen voorzitter), Ependa Benoît (1e ondervoorzitter), Woto Clément (2e voorzitter).

Programma: De Coaka verdedigde de belangen van de etnische groepen die de coalitie vormden.

7. Conakat

De “Rassemblement Katangais Conakat” was het politieke verlengstuk van de “Confédération des associations tribals du Katanga”, die op 4 oktober 1958 in Elisabethstad werd opgericht. Katangese Congolezen wilden een tegengewicht vormen tegen de steeds groeiende invloed van de “Fédération générale des Baluba-central”. Deze partij was in die periode erg werkzaam. Ze werd na een tijdje ontbonden. Op 11 juli 1959 besloot het centraal bestuur van de Conakat tot de oprichting van een politieke organisatie, namelijk de R.K. Conakat.

Leden: Tshombe Moïse (voorzitter), Kibwe Jean-Baptiste (ondervoorzitter), Meli Justin (secretaris), Yava Joseph.

Programma: twee hoofdpunten waren belangrijk:

- Een ver doorgedreven federalisme: “Katanga aan de Katangezen”. Het federalistische streven van de partij werd echter nooit nauwkeurig omschreven. De ene keer was er sprake van een sterk doorgedreven autonomie voor de provincie in het raam van een federaal Congo, de andere keer van een hervorming van Congo tot een confederatie van staten.
- De Belgisch-Congolese gemeenschap.

8. Luka

De “Union Kwangolaise pour l’indépendance et la liberté” werd opgericht op 4 oktober 1959 (tijdens een vergadering in Leopoldstad) door de leiders van de “Fédération kwangolaise”, waarin de Bayaka waren opgenomen.

De Luka organiseerde zich in de gemeenten van Leopoldstad, waar zij een heftige tegenstander was van de Abako. Afdelingen daarvan bestonden in Kwango.

Leden: Delvaux Albert (voorzitter), Mampuya Clément (1e ondervoorzitter), Nguya Antoine (2e ondervoorzitter), Mukelenge Jacques (secretaris-generaal).

Programma: de Luka maakte deel uit van de PNP sinds het congres, gehouden in Coquilhatstad van 11 tot 13 november 1959, tot de oprichting ervan. Tijdens dit congres stond A. Delvaux de onafhankelijkheid voor in orde en rust. Hij verdedigde eveneens de gedachte van een Congolese eenheidsstaat:

- onder één regering;
- met eerbiediging van de mens;
- in gemeenschappelijk voorspoed;
- zo nodig ten koste van het eigen leven.

De Luka nam het vooral op voor de verdediging van de Kwangolese personen en goederen.

9. **MNC**

De “Mouvement National Congolais” werd op 19 oktober 1958 in Leopoldstad gesticht door een groep évolués die in augustus 1958 aan minister Pétillon een petitie overhandigden waarin zij betreurden dat er in de Werkgroep geen Congolezen werden opgenomen. Zij verzochten hem om de Congolezen actief te betrekken bij het uitwerken van belangrijke beslissingen betreffende de toekomst van hun land. Op 16 juli splitste de partij in de MNC-Lumumba en de MNC-Kalonji⁹.

Leden MNC-Lumumba: Lumumba Patrice (algemeen voorzitter), Adoula Cyrille (1^e ondervoorzitter), Diomi Gaston (2^e ondervoorzitter), Gizenga Antoine (algemeen secretaris), Ngalula Joseph, Nguvulu Alphonse, Gbenye Christophe, Ileo Joseph, Pinzi Arthur, e.a.

Leden MNC-Kalonji: Kalonji Albert (nationaal voorzitter), Ileo Joseph (nationaal secretaris), Ngalula Joseph.

Programma MNC-Lumumba:

- onmiddellijke en volledige onafhankelijkheid van Congo;
- tegen het federalisme en voor een eenheidsstaat met een ruime bestuurlijke decentralisatie.

Programma MNC-Kalonji:

- op politiek vlak: oprichting van een democratische staat, erkenning van de grote vrijheden, eenheid van het land;
- op economisch vlak: rechtvaardige verdeling van het nationaal inkomen, herziening van het stelsel van de monopolies;
- op sociaal vlak: ontwikkeling van de sociale veiligheid en van het onderwijs.

Op het congres van november 1959 kwam de partij uit voor het federalisme. Later vormde ze het Kartel van de federalistische partijen met de Abako, PSA en PP.

10. **MUB**

De “Mouvement Unitaire Basongo” werd in oktober 1959 in Leopoldstad opgericht als de opvolger van de “Parti de l’Unité Basonge”. Het doel van deze partij was de Basonge te verenigen en hun belangen op alle gebieden te verdedigen.

⁹ Tijdens het congres van de MNC-vleugel Kalonji-Ileo-Ngalula in Elisabethstad werd Kalonji tot voorzitter verkozen. Dit betekende meteen het ontstaan van de MNC-Kalonji.

Leden: Muzungu Christophe (voorzitter), Ntambwe Arthur, Yankumba Gilbert, Kabangi Aloïs.

Programma: verwerven van de onafhankelijkheid in orde en rust.

11. PNP

De “Parti National du Progrès” werd gevormd door een groep van gematigde Congolese partijen die een tegenwicht wilden vormen voor de extremistische strekkingen van andere partijen en in het bijzonder van de MNC-Lumumba, die de verkiezingen van 1959 wilden boycotten. Eind november 1959 traden verschillende etnische verenigingen van Leopoldstad toe zoals Basonge, Bateke, Bangala. De partij beschikte over afdelingen, verspreid over het hele land.

Leiders:

- Voorzitter: Bolya Paul (Evenaar)
- Ondervoorzitter: Kitenge Gabriel (Katanga), Mudingayi Sylvestre (Kasaï), Lopes Antoine (Oostprovincie)
- Secretaris: Delvaux Albert

Programma: De partij nam een gematigde houding aan en werd ook wel eens “Parti des Nègres Payés” genoemd. Ze was voor de verkiezingen van december 1959. Op het einde van dit jaar vroeg ze een zo spoedig mogelijke samenstelling van een Congolese regering en de vaststelling van een welbepaalde timing voor het bekomen van de onafhankelijkheid. Ze sprak zich heel nadrukkelijk uit voor de omvorming van een unitair Congo in een federatie van provinciale Staten. De Belgen zouden na de onafhankelijkheid nog een belangrijke plaats toegewezen krijgen.

12. Parti du Peuple (PP)

Op 19 januari 1958 werd in Leopoldstad de “Action Socialiste” opgericht. Het programma van de formatie vloeide voort uit haar socialistische ideologie: zij wilde de algemene levensvoorwaarden van de Congolese bevolking verbeteren. Aanvankelijk werd de “Action Socialiste” niet gesteund door de BSP en het ABVV, maar hierin kwam verandering in de loop van 1959. Op 26 april 1959 veranderde ze haar naam in “Parti du Peuple”.

Leiders: Nguvulu Alphonse (voorzitter), Vumi Georges (ondervoorzitter).

Programma: De “Parti du Peuple” wou de levensvoorwaarden van de Congolese massa verbeteren. Op politiek vlak, was zij eerst een tegenstander van het federalisme, maar daarna sloot ze zich bij dit idee aan. Vanaf 17 december 1959 maakte de partij een deel uit van het Kartel van de federalistische partijen.

13. PSA

De “Parti Solidaire Africain” werd begin 1959, op initiatief van de oud-leerlingen uit de districten Kwilu en Kwango, opgericht.

Leiders: Gizenga Antoine (algemeen voorzitter), Kimvay Félicien (1e ondervoorzitter), Yumbu Gabriel (2e ondervoorzitter), Mulele Pierre (secretaris-generaal), Kamitatu Cléophas, Masena Joachim.

Programma: In het begin was de PSA voorstander van een eenheidsstaat, maar onder invloed van de Abako kwam ze in het federalistische kamp terecht. In augustus 1959 bracht ze het idee naar voren van de “Verenigde Staten van Centraal Afrika”. In november 1959 vormde ze een kartel met Abako en de MNC-Kalonji. De partij ijverde ook voor de vorming van de plattelandsbevolking.

14. PUC

In Leopoldstad was de “Interfederatie van Etnische Groeperingen” of Interfederale actief. Ze groepeerde ondermeer de verenigingen van de Bangala, de Basonge en de Bateke. Vóór 1959 nam deze formatie geen politiek standpunt in. In februari 1959 ontstond uit de Interfederale een politieke partij: “Parti de l’Unité Congolaise” of PUC.

Leider: Bolikango Jean.

Programma: Gematigd, want de PUC werd ingelijfd bij de PNP.

15. Puna

De “Parti de l’unité nationale” werd gevormd tijdens het congres, dat in maart 1960 in Lisala ingericht werd door het “Front de l’unité Bangala”.

Leiders: Bolikango Jean (voorzitter), Ngwenza Antoine (secretaris), Genge André, Adoula Cyrille (lid).

Programma: De voornaamste punten werden op het Congres van Lisala vastgelegd:

- verdediging van de eenheid van het Congolese grondgebied;
- toepassing van de resoluties van de rondetafelconferentie;
- beroep op buitenlandse investeringen;
- bevordering van de landbouw;
- oprichting van omzettingsindustrieën;
- hulp aan de middenstand.

16. UN/UNC

De “Union Congolaise” werd in 1957 in Elisabethstad opgericht met het oog op de gemeenteverkiezingen en op initiatief van een groep Congolezen, geholpen door enkele Europeanen, waaronder advocaat Antoine Rubbens. De “Union Congolaise” verspreidde zich in verschillende steden van Congo, hoofdzakelijk in Katanga en in Kasai.

Leiders: Kitenge Gabriel (voorzitter), Mpoyi Victor (ondervoorzitter), Ilunga Alphonse (lid).

Programma: Van in het begin werd de nadruk gelegd op de verbetering van de levensvoorwaarden van de Congolese bevolking. Zij kantte zich zowel tegen de

etnische verenigingen als tegen de uit het moederland afkomstige politieke bewegingen. De partij was voor een eenheidsstaat.

17. Unimo

De “Union de Mongo” werd begin januari 1960 in Coquilhatstad opgericht door Justin Bomboko. Het doel ervan was de Mongo te groeperen en de invloed van de “Fédération du Nord de l’Equateur” uit te schakelen.

Leiders: Justin Bomboko (algemeen voorzitter)

Programma: Unimo streefde naar de bevordering van de Mongo-bevolking op alle gebied. In zijn manifest stond zij een provinciale autonomie voor. Zij baseerde haar economisch programma op de ontwikkeling van de landbouw.

Bijlage VI: Lijst met de leden van de eerste Congolese regering¹⁰

1.	Eerste - Minister en Minister van Landsverdediging	Lumumba Patrice	(MNC-Lumumba)
2.	Vice – Eerste – Minister	Gizenga Antoine	(PSA)
3.	Minister van Buitenlandse Zaken	Bomboko Justin Licentiaat in politieke en diplomatische wetenschappen van de Universiteit van Brussel.	(Unimo)
4.	Minister van Buitenlandse Handel	Bisukiro Marcel	(Cerea)
5.	Minister – Resident in België	Delvaux Albert	(Luka/PNP)
6.	Minister – afgevaardigde bij de U.N.O.	Kanza Thomas Licentiaat in opvoedkundige en zielkundige wetenschappen van de Universiteit van Leuven	
7.	Minister van Justitie	Mwamba Remy	(Balubakat)
8.	Minister van Binnenlandse Zaken	Gbenye Christophe	(MNC-Lumumba)
9.	Minister van Financiën	Nkayi Pascal	(Abako)
10.	Minister van Economische Zaken	Yava Joseph Stagiair in Brussel	(Conakat)
11.	Minister van Economische Coördinatie en van het Plan	Kabangi Aloïs	(MNC-Lumumba)
12.	Minister van Openbare werken	Ilunga Alphonse	(Union nationale Congolaise)
13.	Minister van Verkeerswezen	Solongo Alphonse	(MNC-Lumumba)
14.	Minister van Landbouw	Lutula Joseph	(MNC-Lumumba)
15.	Minister van Arbeid	Masena Joachim	(PSA)
16.	Minister van de Middenstand	Mbuyi Joseph	(MNC- Lumumba)
17.	Minister van Volksgezondheid	Kamanga Grégoire Medisch – assistent, Universiteit Lovanium.	(Coaka)
18.	Minister van het Mijnwezen	Rudahindwa Edmond Ambtenaar bij de dienst van de mijnen in Bukavu, afgevaardigde op de internationale Conferentie van de U.N.O. voor tin, Voorzitter van de A.P.I.C.	(Reco)
19.	Minister van de Grondaangelegenheden	Mahamba Alexandre	(MNC-Lumumba)
20.	Minister van Sociale Zaken	Ngwenza Antoine	(Puna)

¹⁰ GANSHOF VAN DER MEERSCH, W.J., op.cit., pp. 247-249.

21.	Minister van Nationale Opvoeding en Schone Kunsten	Mulele Pierre	(PSA)
22.	Minister van Voorlichting en Culturele Zaken	Kashamura Anicet	(Cerea)
23.	Minister van Jeugd en van de Sport	Mpolo Maurice	(MNC-Lumumba)

MINISTERS VAN STATE

1.	Minister van State, lid van de Ministerraad	Grenfell Georges	(MNC-Lumumba)
2.	Minister van State, lid van de Ministerraad	Kisolokele Charles	(Abako)
3.	Minister van State, lid van de Ministerraad	Bolya Paul	(PNP)
4.	Minister van State, lid van de Ministerraad	Genge André	(Puna)

STAATSSECRETARISSEN

1.	Staatssecretarissen bij het Voorzitterschap	Mobutu Joseph
Lumbala Jacques	(MNC-Lumumba)
(PNP)
2.	Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken	Mandi André
Licentiaat in politieke en diplomatische wetenschappen, Universiteit van Brussel	(Universitair)
3.	Staatssecretaris van Buitenlandse Handel	Kiwewa Antoine	(MNC-Lumumba)
4.	Staatssecretaris van Financiën	Tshibangu André
Bureauchef (Binnenlandse Zaken van het Gouvernement – Generaal van Congo)	(Universitair)
5.	Staatssecretaris van Justitie	Liongo Maximilien
Adjunt-hoofd-griffier bij het Parket van Leopoldstad, Algemeen Voorzitter van de A.P.I.C.	
6.	Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken	Batshikama Raphaël	(Abako)
7.	Staatssecretaris van de Economische Coördinatie en	Nguvulu Alphonse
Ambtenaar bij het	

van het plan	Gouvernement – Generaal van Congo, Voorzitter van de “Parti du Peuple”.	
8. Staatssecretaris van Landsverdediging	Nyembo Albert	(Conakat)
9. Staatssecretaris van de Voorlichting en van de Culturele zaken	Bolamba Antoine Directeur – Dienstchef bij het Commissariaat – generaal voor de Voor- lichting.	(MNC-Lumumba)

Bijlage VII: De koninklijke boodschap: 14 januari 1959¹¹

Waarde landgenoten in België en in Congo,

De regering zal heden voor het parlement een lang verwacht programma van hervormingen afkondigen, dat een mijlpaal zal zijn in de toekomst van onze Afrikaanse bevolking. De gedachtenis van mijn roemrijke voorgangers, stichters en steunpilaren van onze zending in Afrika, legt mij de verplichting op, u persoonlijk het karakter en de geest van dit programma ter kennis te brengen. Leopold II heeft de reden van onze aanwezigheid op het zwarte werelddeel omschreven: deze achterlijke gebieden voor de Europese beschaving openstellen, door hun bevolkingen aan slavernij, ziekte en ellende te ontrukken om hun vrijheid en welvaart te brengen. Wij willen deze nobele onderneming voortzetten. Het uiteindelijk doel van ons streven is dan ook, in voorspoed en vrede, de Congolese bevolkingen te leiden op de weg naar de onafhankelijkheid, zonder uitstel maar ook zonder onbezonnen overhaasting.

In een beschaafde wereld is de onafhankelijkheid een statuut dat vrijheid, orde en vooruitgang in zich verenigt en waarborgt. Ze is niet te bereiken zonder hechte en evenwichtige instellingen: een voldoende aantal ervaren ambtenaren, een stevig gevestigde sociale, economische en financiële organisatie in handen van bekwame technici, een intellectuele en morele vorming van de bevolking, zonder dewelke een democratisch stelsel slechts spot, bedrog en dwingelandij kan zijn.

Wij willen deze voorwaarden, die de grondslag zijn van een werkelijke onafhankelijkheid, met de meeste zorg verwezenlijken in een hartelijke en geestdriftige samenwerking met onze Afrikaanse bevolkingen. Wij aarzelen niet de verzuchtingen van onze zwarte broeders goed te keuren en te steunen, maar wij hebben dan ook ontegensprekelijk recht op hun sympathie en hun loyale medewerking daar België 80 jaren lang, aan Congo zijn beste krachten wijdde. Onze taak van gidsen en raadgevers is niet voltooid. Wij moeten ze voortzetten en toetsen aan de waargenomen vooruitgang. Het ligt niet in onze bedoeling deze bevolkingen onze Europese oplossingen op te dringen. Integendeel, wij willen de originele aanpassingen, die beantwoorden aan hun eigen karakter en tradities, in de hand werken. Daarbij hoort een brede centralisatie, gepaard met een snelle uitbreiding van het kiesstelsel en het prijsgeven van alle onderscheid tussen zwart en wit. Dit zal het ontluiden der verschillende streken bespoedigen, al naargelang van hun aardrijkskundige ligging, cultuur, stam en economische ontwikkeling.

Waarde landgenoten in België en in Congo,

Dit is de weg die wij met vertouwen en edelmoedigheid moeten volgen. Wij zullen slagen in onze onderneming, en dit grootste werk tot een goed einde brengen indien wij – met een klare kijk op de toekomst van onze beide landen – elkaar de handen reiken en met wilskracht en tucht aan het werk gaan.

¹¹ Dit werd overgenomen uit *De Standaard* van 14 januari 1959. Ook *Vooruit* en *Het Laatste Nieuws* publiceerden op die dag deze proclamatie.

Bijlage VIII: De regeringsverklaring: 14 januari 1959¹²

Zoals zij in haar verklaring van 18 november 1958 aangekondigd heeft, wil de regering haar standpunt ten aanzien van de politieke administratieve toekomst van Congo bepalen. Dank zij de ontwikkelingsgraad die de Congolese bevolking, na meer dan een halve eeuw beschavingswerk, onder de hoge leiding van onze koningen, heeft bereikt, is het mogelijk een nieuwe stap te zetten op de weg naar de vooruitgang. Zulks dient met bekwame spoed te geschieden, zoals de ontwikkeling van de instellingen en de vooruitgang van het mensdom thans overal in de moderne wereld een vlugger tempo aannemen.

De hervormingen die met het oog op dit doel worden overwogen, sluiten aan bij de voorstellen van de werkgroep voor de studie van de politieke vraagstukken in Belgisch Congo, die onder de vorige regering werd opgericht. Deze werkgroep heeft een uitgebreide enquête ingesteld in de representatieve kringen van de Congolese opinie, die in volle oprechtheid hun adviezen hebben verstrekt.

België is voornemens in Congo een democratie te vestigen, die bekwaam is de soevereiniteitsprerogatieven uit te oefenen en over haar onafhankelijkheid te beslissen. Als medeondertekenaar van het handvest der Verenigde Naties heeft ons land overigens bevestigd dat het zijn wil is de bewoners van Congo zo ver te leiden dat zij bekwaam worden zichzelf te besturen. In heel ons optreden in Congo hebben wij steeds deze gedragslijn gevolgd.

Leefbare democratie

Op politiek gebied moet een staat beschikken over stevige instellingen, welke een leefbare democratie mogelijk maken, hij moet de rechten van de mens en de daaruit voortvloeiende plichten eerbiedigen.

Op economisch gebied is de welvaart van het land alleen mogelijk dankzij de arbeid van zijn bewoners en dankzij een klimaat van vertrouwen. Dit vertrouwen is noodzakelijk om de medewerking van technici alsmede de investering van Belgische en buitenlandse kapitalen te bekomen, waaraan Congo steeds dringend behoefte heeft.

Op sociaal gebied moeten de hand- en geestesarbeiders en de zelfstandigen een passende levensstandaard bereiken. Door de ontwikkeling van het bedrijfsleven zal die op een hoger peil gebracht worden.

Het einddoel zal onverpoosd nagestreefd worden met de medewerking van alle inwoners van Congo. Hun zal progressief het recht van beslissen worden verleend in steeds ruimere gebieden en binnen het raam van de democratische vormen, naarmate de instellingen geleidelijk, maar in versneld tempo, zullen worden gevormd. In elk geval zal geen enkele maatregel, waarbij hun toekomst betrokken is, worden getroffen zonder vooraf het advies in te winnen van de op dat ogenblik bestaande politieke organen. De staatsburgerlijke en politieke vorming van de massa moet worden in de hand gewerkt door een veralgemeende opvoeding en door ruimere voorlichtingsmiddelen.

Het politiek apparaat van hoog tot laag moet zijn gezag en zijn wettelijkheid aan het algemeen stemrecht ontleen. Verkiezingen mogen geen karikatuur van democratie zijn, de uitoefening van het stemrecht moet, met inachtneming van het ontwikkelingspeil van de kiezers, geregeld worden. In een democratisch bestel is een

¹² S.N., "België belooft Congo vervroegde onafhankelijkheid", De Standaard, 14.01.1959, pp. 1, 5. Ook *Vooruit* en *Het Laatste Nieuws* publiceerden op die dag deze proclamatie.

werkelijke scheiding van de machten geboden. De gehele bevolking van Congo heeft recht op medezeggenschap, de democratie is niet beperkt tot de steden.

Termijnen zullen bepaald worden voor het verwezenlijken van welomschreven doelstellingen, rekening houdend met de noodzakelijke stadia van de democratisering. De beginselvaste eerlijkheid waarmede elke termijn zal worden in acht genomen, zal het bewijs zijn dat België besloten is zijn verbintenissen na te komen.

De samenwerking van de blanke en zwarte bevolking gedurende vijftien jaar heeft de eenheid van Congo verwezenlijkt. Wegens de uitgestrektheid van het grondgebied en de ontwikkeling van zijn organisatie moet naar de deconcentratie en naar decentralisatie worden gestreefd, zodat het bestuur dichter bij de onderhorigen en de verkozenen dichter bij hun kiezers komen te staan.

In het belang van beide landen is het gewenst dat, aan het einde van de evolutie, de associatie tussen Congo en België blijft bestaan. Daarover zullen de twee landen op dat ogenblik vrij beslissen.

Nieuwe organen

In de hierboven omschreven geest, gaat de regering de verbintenis aan de volgende organen op te richten en tot ontwikkeling te brengen.

De gemeenteraadsleden en de grote meerderheid van de leden der gebiedsraden in de plattelandskringen zullen bij algemeen stemrecht worden verkozen. Reeds in deze basisgemeenschappen zullen alle inwoners van Congo politiek in de Congolese gemeenschap worden betrokken, op voet van gelijkheid van rechten en plichten.

Het gewest, dat de regionale basiseenheid is, zal worden bestuurd door een raad, waarvan de grote meerderheid der leden bij algemeen stemrecht zal verkozen worden. Deze verkozen raadsleden zullen, samen met de gemeenteraadsleden, het kiescollege vormen, dat de meerderheid der leden van de provincieraden en later van de algemene raad zal aanwijzen.

De gemeenteraden en de gewestraden zullen einde 1959 verkozen worden. De nieuwe provincieraden zullen worden opgericht voor de zitting van maart 1960. Deze termijnen zijn vereist voor de voorafgaande raadpleging van de raden van advies en voor de voorbereiding van de verkiezingen.

De algemene raad van Congo, die in de plaats zal treden van de huidige gouvernementsraad, zal een begin zijn van een kamer van volksvertegenwoordigers. Naast de algemene raad zal een raad van wetgeving worden in het leven geroepen, die het begin zal zijn van een Senaat. Hij zal samengesteld zijn uit leden die, onder meer worden gekozen door de provincieraden en uit leden die worden benoemd zoals deze van de huidige koloniale raad, in wiens plaats hij komt.

Van maart 1959 af, zal iedere provincieraad twee raadsleden aanwijzen die in de raad van wetgeving zitting zullen nemen.

De algemene raad en de raad van wetgeving zullen samen het gedeelte van de wetgeving- en beslissingsbevoegdheid bezitten, dat de wet hun geleidelijk zal toekennen.

In de loop van de administratieve en politieke ontwikkeling van Congo, zal de uitvoerende ambt in al zijn graden worden bijgestaan door een beperkt college, dat gevormd wordt uit de raad die in die graad bevoegd is.

In afwachting dat hun statuut definitief vastgesteld wordt, zullen colleges van advies onmiddellijk bij de gouverneur-generaal en bij de provinciegouverneurs worden opgericht.

Eenheidsstatuut

Alle vrijheden die de Belgen genieten, moeten ook in Congo door de fundamentele wet worden gewaarborgd en de uitoefening ervan dient te worden geregeld.

Elk spoor van rassenonderscheid zal zowel uit het dagelijks leven als uit de teksten worden geweerd. Het eenheidsstatuut, dat de Congolezen toegang geeft tot alle graden in het bestuur, is zopas door de koning ondertekend. Het is in werking getreden op 1 januari van dit jaar.

Aan de gerechtelijke hervorming, die reeds gedeeltelijk tot stand is gekomen, zal worden voort gewerkt.

De arbeidswetgeving zal worden verbeterd en aangevuld. Intussen zullen de grondslagen voor de berekening van het wettelijk minimumloon worden herzien.

De herziening van de rechtsregeling der gronden zal met spoed worden voortgezet.

De regering is van oordeel, dat de uitbreiding en de verbetering van het onderwijs, onder al zijn vormen, een der hoofdelementen is van de emancipatie van Congo.

Op dit gebied zal niets onverlet worden gelaten.

De in uitzicht gestelde hervormingen moeten door het personeel dat thans ter plaatse is, worden uitgevoerd. De algehele toewijding, waarmede zij hun taak tot op heden volbracht hebben, staat er borg voor, dat zij de nieuwe politiek met geestdrift zullen dienen. De regering geeft hun de meest uitdrukkelijke waarborg voor hun toekomst in het kader van het statuut, waarin zij hun dienstverbintenis hebben aangegaan.

De deconcentratie en de decentralisatie van de machten en van de diensten van België naar Congo moeten worden voortgezet.

Ruanda-Urundi

Deze verklaring geldt niet voor Ruanda-Urundi aangezien hier een bijzonder statuut van kracht is. Nu ook deze gebieden op een belangrijk keerpunt in hun ontwikkeling zijn gekomen en hun traditionele maatschappij zich hoe langer hoe sneller aan de moderne democratische vormen aanpast, verklaart de regering dat aldaar, overeenkomstig de wens van de Voogdijraad der Verenigde Naties, steeds meer hervormingen zullen worden voorgesteld, die aangepast zijn aan deze streken.

Welzijn der Congolese bevolking

Bij het opnoemen van de voornaamste punten van de doctrine die zij in toepassing wil brengen, bevestigt de regering nogmaals dat ons land in de eerste plaats het welzijn van de Congolese bevolking nastreeft.

Dit welzijn hang voornamelijk af van de ontwikkeling van het bedrijfsleven in al zijn vormen. Economische welvaart is slechts mogelijk in een klimaat van orde, vertrouwen en werklust. De regering zal alles in het werk stellen om dit klimaat niet te laten verstoren.

Door de uitoefening van zijn soevereiniteit is België verantwoordelijk jegens alle inwoners van Congo. Tijdens het verloop van de politieke ontwikkeling, zoals in deze verklaring omschreven, heeft België de plicht een dergelijke administratie in stand te houden en er toezicht te blijven op uitoefenen.

Deze verantwoordelijkheid zal België uit handen geven naarmate de nieuwe Congolese instellingen kunnen instaan voor de verdere handhaving van de orde, voor het nakomen van de openbare en particuliere verbintenissen en voor de bescherming van personen en goederen.

Broederlijke samenwerking

De regering, die aan de Congolese en de Belgische bevolking moedige maar wijze politieke opvattingen voorhoudt, blijft aldus getrouw aan de beginselen die traditioneel aan het Belgisch beschavingswerk in Congo ten grondslag hebben gelegen.

Zij verzoekt iedereen zijn blikken vastberaden op de toekomst te richten.

Het Congolese volk zal het bewijs leveren van zijn wijsheid en geestelijke rijpheid door samen met ons, de oprichting van de nieuwe organen aan te vatten en nauwgezet de zware verantwoordelijkheid voor zijn toekomst op zich te nemen.

Voor allen, die in het gewestbestuur en de andere organen van de staat, in de missies en kerken, in de grote en kleine ondernemingen tot dusver hun taak met zoveel ijver en bevoegdheid hebben vervuld, zullen de hier geschetste toekomstbeelden een prikkel zijn om met meer toewijding dan ooit hun gaven van hart en geest in dienst van Congo en van België te stellen.

België gaat jegens de Congolese bevolking een plechtige verbintenis aan.

Aldus zal de geest van broederlijkheid, vertrouwen en samenwerking worden versterkt en zullen beide volkeren, in volle vrijheid deelgenoten worden en elkander tot steun zijn bij de vervulling van hun eigen roeping.

Bijlage IX: Werkfiche krantenonderzoek

I. KRANT:

II. KWANTITATIEVE ANALYSE

1. Presentatie

Datum:

Titel:

Auteur:

Pagina:

Rubriek:

Foto's:

Bronnen:

Type artikel:

2. Onderwerp

Algemene associatie: positief, negatief, neutraal.

III. KWANTITATIEVE ANALYSE

1. Globale Semantiek

Inhoud

Algemene associatie: positief, neutraal, negatief

2. Lokale semantiek

- 2.1. Implicaties of presupposities?
 - ⇒ Wat neemt men al bij voorbaat voor waar aan (implicatie)?
 - ⇒ Wat bedoelt men indirect te zeggen (presupposities)?
- 2.2. Welke speciale verbanden worden tussen zinnen gelegd?
 - ⇒ Worden er oorzakelijke of redengevende verbanden (vb. Door, omdat, doordat, nadat, enz.) gesuggereerd?
- 2.3. Welke andere vormen van samenhang worden er gelegd tussen de zinnen en tussen de feiten? (is zin B een verklaring op zin A die eraan voorafgaat?)
- 2.4. Wat is het perspectief van de beschrijving?
 - ⇒ Vanuit welk standpunt (journalist of welke betrokkenen) worden de gebeurtenissen bekeken?
 - ⇒ Wie blijkt belang (of juist niet) te hebben bij de gebeurtenissen of handelingen, over wiens belangen wordt gesproken?
- 2.5. Welke actoren (meestal personen, groepen, instituten of landen)?
 - ⇒ Wie wordt vermeld?
 - ⇒ Wie wordt niet vermeld?
 - ⇒ Wie wordt er geciteerd?
 - ⇒ Wie wordt er aangehaald en diens woorden samengevat?
- 2.6. Welke eigenschappen of handelingen worden er aan de verschillende partijen (blank - zwart) toegeschreven?
 - ⇒ Algemene associatie: positief, negatief, neutraal.
- 2.7. Welke overbodige details worden vermeld en welke niet?
- 2.8. Hoe worden de feiten gepresenteerd en welke relativiserende partikels gebruikt het bericht?
 - ⇒ Hoe worden de feiten gepresenteerd? Als waar, waarschijnlijk, onwaarschijnlijk?
 - ⇒ Welke Relativerende partikels gebruikt het bericht? vb. zou, waarschijnlijk, wellicht, beweren, enz.

3. Stijl en retoriek

- 3.1. Stijl: woordkeuze in de beschrijving van personen of handelingen: positief, negatief, neutraal?
- 3.2. Retoriek: Stijlfiguren: metaforen, overdrijvingen, vergelijkingen, litotes (verkleiningen), nummers, contrast?